

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטה זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מס' 7999, במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

י"ח בשבט התש"ע (2 בפברואר 2010)
(חמ 41-3)

רונית קן
הממונה על הגבלים עסקיים

הודעה על פטור מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים, אני מודיעה כי ביום ט"ז בשבט התש"ע (31 בינואר 2010), החלטתי לפטור את הצדדים להסדר מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר כובל שפרטיו כלהלן:

מס'	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס/השירות
8002	רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ סוניקלינקס בע"מ	תניית אי-תחרות	עיבוד אותות

החלטת הממונה מתבססת על כך שאין בהסכם פגיעה של ממש בתחרות וכי עיקרן של הכבילות אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטה זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מס' 8002, במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

י"ח בשבט התש"ע (2 בפברואר 2010)
(חמ 41-3)

רונית קן
הממונה על הגבלים עסקיים

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים, אני מודיעה כי ביום כ' בחשוון התשס"ט (18 בנובמבר 2008), החלטתי לפטור בתנאים את הצדדים להסדר מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדרים כובלים שפרטיהם כלהלן:

מס'	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס/השירות
7402	בנק לאומי לישראל בע"מ בנק דיסקונט לישראל בע"מ בנק המזרחי-טפחות בע"מ	מיום משותף	הפעלת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

מס'	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס/השירות
7402	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בנק איגוד לישראל בע"מ בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ יובנק – לשעבר בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ ד"ר מעיינה ויסמן הרג' – טק הנדסת מימון בע"מ רויטרס ישראל בע"מ		
הפטור ניתן בתנאים, שהעיקריים בהם – מניעת העברת מידע בין הבנקים ומתן גישה שוויונית לכל דורש.			
הפטור ניתן לתקופה של ארבע שנים.			
בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטה זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.			
החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מס' 7402, במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.			
י"ח בשבט התש"ע (2 בפברואר 2010)			
(חמ 41-3)			
<p>רונית קן</p> <p>הממונה על הגבלים עסקיים</p>			

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הוועדה לפטורים ולמיוזגים, אני מודיעה כי ביום כ"ג בטבת התשס"ט (19 בינואר 2009), החלטתי לפטור בתנאים את הצדדים להסדר המחויבה לקבל את אישור בית הדין להסדרים כובלים שפרטיהם כלהלן:

מס'	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס/השירות
7426	איגוד חברות הביטוח בישראל חברות הביטוח מדינת ישראל שירותי בריאות כללית בתי החולים הציבוריים	קביעת מחיר והקמת מערך בקרה משותף	שירותים רפואיים הניתנים לנפגעי תאונות דרכים בבתי החולים

הפטור ניתן בתנאים שעיקרם מניעת העברת מידע תחרותי בין הצדדים ומתן גישה שוויונית לכל דורש.

הפטור ניתן לתקופה של שלוש שנים או שנה אחת בלבד, אם הצדדים לא יגיעו להסכמה במהלך השנה הראשונה.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק, נתונה החלטה זו לערר לפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור.

החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מס' 7426, במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רח' כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

י"ח בשבט התש"ע (2 בפברואר 2010)

(חמ 41-3)

רונית קן
הממונה על הגבלים עסקיים

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

רשות ההגבלים העסקיים

הודעה על פטור בתנאים מאישור הסדר כובל לפי חוק

ההגבלים העסקיים התשמ"ח – 1988

בתוקף סמכותי לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988¹ (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם הועדה לפטורים ולמיזוגים, אני מודיעה כי ביום כ' בחשוון התשס"ט (18 בנובמבר 2008) החלטתי לפטור בתנאים את הצדדים להסדר מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדרים כובלים שפרטיהם כלהלן:

מספר	שמות הצדדים להסדר	מהות הכבילה	הנכס / השירות
7402	בנק לאומי לישראל בע"מ בנק דיסקונט לישראל בע"מ בנק המזרחי-טפחות בע"מ הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ בנק איגוד לישראל בע"מ בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ יובנק – לשעבר בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ ד"ר מעיינה ויסמן הדג' טק הנדסת מימון בע"מ רויטרס ישראל בע"מ	מיזם משותף	הפעלת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

הפטור ניתן בתנאים, שהעיקריים בהם – מניעת העברת מידע בין הבנקים ומתן גישה שוויונית לכל דורש.

הפטור ניתן לתקופה של ארבע שנים.

בהתאם לסעיף 15 (א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל שעליו ניתן הפטור. החלטת הפטור פתוחה לעיון הציבור בתיק פטור מספר 7402 במשרד רשות ההגבלים העסקיים, רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים, בשעות העבודה הרגילות.

רונית סגל
הממונה על הגבלים עסקיים

י"ח בשבט התש"ע

2 בפברואר 2010

¹ ס"ח התשמ"ח, עמ' 128; התש"ס, עמ' 113.

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסדר שבין בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי-טפחות בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, יובנק – לשעבר בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג'-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ – הפעלת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

א. פתח דבר

בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין התאגידים הבנקאיים: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ (להלן: "הבנקים חברי המיזם") לבין ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג'-טק הנדסת מימון בע"מ (להלן: "הקבלן") ורויטרס ישראל בע"מ (להלן: "רויטרס") בדבר מיזם משותף (להלן: "המיזם") שיעסוק בתפעול של מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים. בקשה זו נעשתה לאור פקיעתו של הפטור האחרון – השלישי במספר – שניתן למיזם ביום 19 בספטמבר 2005¹ והינה למעשה בקשה להמשיך את ההסדר הכובל שקיבל פטור בעבר.²

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדר אינו מגביל את התחרות בעסקים, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו באתי למסקנה כי ראוי ההסדר לפטור לפי

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מותנה מאישור הסדר כובל: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג'-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים; 2004 הגבלים עסקיים (להלן: "החלטת הפטור השנייה"). הפטור ניתן ביום 13.01.04 לתקופה של שנה וחצי ופקע ביום 12.07.05.

² החלטה בדבר מתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק כללי לישראל בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג'-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים; 2002 הגבלים עסקיים 3013323 (להלן: "החלטת הפטור הראשונה"). הפטור ניתן ביום 20.1.2002 לתקופה של שנתיים.

רשות ההגבלים העסקיים

2

סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי, הכל מן הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. ההסדר

תכליתו של ההסדר לפיו פעלו הצדדים בשנים האחרונות לאחר שקיבלו פטור, ושבינו התבקש פטור זה, הנו תחזוקו והפעלתו של מאגר נתונים ממוכן, שכולל מטריצות, סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים שונים. נתונים אלו מיועדים לניהול סיכונים שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנקים השונים כתוצאה משינויים בשווקים הפיננסיים.

המאגר נשוא בקשת הפטור בא לעולם בעקבות הוראה 339 שפרסם המפקח על הבנקים, שפורסמה ב"ניהול בנקאי תקין" [1] (2/97) - ניהול סיכונים". ההוראה מחייבת את הבנקים לנקוט בשורה של פעולות שמטרתן להבטיח כי הסיכונים החלים על פעילותו העסקית של הבנק יוערכו באופן נאות. אחת מפעולות אלו היא הדרישה שהערכת הסיכונים תיעשה על-ידי הבנקים בשיטה המכונה Value at Risk ("VaR"). באמצעות שיטה זו מבקשים לקבוע מהו ההפסד המקסימלי בהסתברות מסוימת, הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים המוחזק על ידי הבנק, תוך פרק זמן מסוים, על סמך התפתחויות צפויות של מחיר ושווי הנכסים הפיננסיים השונים הנלמדות מניסיון העבר. בהתחשב בזיקה לאירועים נתונים, תופעות מחזוריות וכיוצא באלה נסיבות אקסוגניות ואנדוגניות. כך למשל, ניתן לאמוד ברגע נתון, ובהסתמך על המאפיינים הסטטיסטיים של נתוני העבר, כי ההפסד הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים של הבנק בעשרת הימים הקרובים ברמת הסתברות של 99%, אינו עולה על מיליון ₪.

יישום מערך ניהול סיכונים בשיטת VaR מחייב שימוש בשלושה רכיבים, כדלהלן: **הרכיב הראשון** הוא מאגר נתונים המתאר את המציאות בשווקים הפיננסיים השונים בפרק זמן נתון, על-ידי איסוף נתונים פומביים כגון נתוני ריבית, שערי חליפין, שערי מניות ועוד. כן כולל המאגר ניתוח של קשרים סטטיסטיים ועיבוד נתונים ראשוני כגון קורלציות, סטיות תקן וחישוב פקטורי סיכון מיוחדים לשוק הישראלי.

הרכיב השני הוא מאגר נתוני קלט המשקף תמונת מצב של תיק הנכסים של כל בנק ספציפי ברגע נתון והוא שונה מטבע הדברים, בין בנק לבנק.

הרכיב השלישי הוא שימוש בתוכנה להערכת סיכונים הקולטת את נתוני השווקים הפיננסיים (הרכיב הראשון) ואת נתוני תיק הנכסים של הבנק (הרכיב השני) ואומדת את מידת הסיכון של הבנק (VaR) על בסיס נתונים אלה.

ההסדר שבפניי נוגע לשיתוף פעולה בין הבנקים אשר מתוכם ומצומצם לרכיב הראשון בלבד, בעוד שיישומם של השלבים הנוספים בתהליך ניהול סיכונים בשיטת VaR, נעשה באופן נפרד

רשות ההגבלים העסקיים

3

ועצמאי על ידי כל אחד מהבנקים החברים במיזם ללא כל חילופי מידע בין הבנקים באשר לנתונייהם או פעולותיהם בכל אחד מהרכיבים השני והשלישי. אבחנה זו מודגשת משום שהיא עומדת ביסוד החלטתי לתת את הפטור ומשום שלו היו מתבצעים שיתופי פעולה או חילופי מידע בין הבנקים באשר לנתונייהם או מעשיהם ברכיבים השני והשלישי – הייתי מסרבת ליתן כל פטור להסדר.

לצורך הקמת מאגר הנתונים האמור, התקשרו הבנקים חברי המיזם בהסכמים עם ד"ר מעיינה ויסמן וצוות מקצועי בראשותה וכן עם רויטרס. בגינם של הסכמים אלה נתבקשו וניתנו שלושת הפטורים הקודמים על ידי הממונה על הגבלים עסקיים. כעת, הגישו הצדדים בקשה לקבלת פטור נוסף. בקשות הפטור כולן מתייחסות לאותם הסדרים והסכמים העוסקים רק ברכיב הראשון במערך ניהול סיכונים שוק – תחזוקו והפעלתו של מאגר מידע כללי אודות נתוני שוק ללא כל ספציפיקציה הנוגעת לבנק זה או אחר.

ג. נימוקי הפטור

לאחר שרשות ההגבלים העסקיים בחנה את פעילותו של המיזם במסגרת בקשות הפטור הקודמות, ראה הממונה על הגבלים עסקיים לנכון להעניק פטור לפעילות זו בכפוף לקיומם של מספר תנאים, שהעיקריים שבהם – מניעת העברת מידע בין הבנקים ומתן גישה שוויונית לכל דורש.

עתה, לאחר הגשת בקשת הפטור הנוכחית, בחנה רשות ההגבלים העסקיים האם חלו שינויים משמעותיים בשוק, אשר עשויים לחייב את שינוי עמדתה ביחס להסדר שלפני, או את שינוי תנאי הפטור. מן הבדיקה עלה, כי תמונת הדברים נותרה דומה: לא חל שינוי נסיבות של ממש בפעילותו של המיזם בהקשר זה.

לפיכך, מן הטעמים שפורטו בהחלטת הפטור מיום 19 בספטמבר 2005, ומאחר שלא חלו שינויים ממשיים בנסיבות הרלבנטיות, ראיתי לנכון ליתן פטור בתנאים זהים לתקופה של 4 שנים נוספות.

ד. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים שפורטו בהחלטת הפטור מיום 19 בספטמבר 2005 (תיק פטור 5493), למשך 4 שנים מהיום.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים, או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רשות ההגבלים העסקיים

4

ואלת הם התנאים למתן הפטור :

הגדרות

- "הבנקים"** - אחד או יותר מאלה: בנק לאומי לישראל בע"מ; בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ; הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ; בנק איגוד בע"מ; בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ובנק אינוסטק (ישראל) בע"מ;
- "הקבלן"** - חברת הדג'טק הנדסת מימון בע"מ;
- "רויטרס"** - רויטרס ישראל בע"מ;

"הצדדים למיזם המשותף" - אחד או יותר מאלה: הבנקים; הקבלן; רויטרס;

"מאגר המידע" - מאגר נתונים כלליים ממוכן לניהול סיכונים שבעלות הבנקים;

"שירותי מאגר המידע" - אספקת סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים הנוגעים גם למשק הישראלי ומטריצות שונות המתארות סטיות תקן וקורלציות שונות בין סדרות הנתונים, ובלבד שכלל המידע הנמסר יהיה כללי ולא יהיה מותאם לנתוניו של בנק מסוים.

תנאים מהותיים

1. הצדדים, כולם או חלקם, לא ישתפו פעולה ולא יעבירו זה לזה מידע – במישרין או בעקיפין – לגבי הרכיבים השני והשלישי שהגדרתם בעמוד 2 להחלטתי זו.
2. מאגר המידע לא יכלול מידע המצוי בידי הבנקים ואשר העברתו בין הבנקים לבין עצמם עשויה לגרוע מן התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף.
- מבלי לגרוע מכלליות האמור, מאגר המידע לא יכלול פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;
3. תפעול מאגר המידע ייעשה על-ידי הקבלן בעצמו, וללא התערבות מצד הבנקים;
4. שיווק שירותי מאגר המידע לגורמים חיצוניים יתבצע על ידי רויטרס בעצמה, וללא התערבות מצד הבנקים;
5. בפעילותו של מאגר המידע, יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם

רשות ההגבלים העסקיים

5

- כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הצדדים למיזם המשותף ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולו השוטף של מאגר המידע בלבד ולשם כך בלבד;
6. כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למאגר המידע יתועדו בכתב בטרם או בעת עשייתן כך שיישמרו ויומצאו לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם;
7. שירותי מאגר המידע יעמדו לרשותו של כל גורם, גם אם אינו נמנה עם הבנקים, ובתנאים אשר אינם נופלים בטיבם ובאיכותם מאלו שלהם זכאים הבנקים;
8. הבנקים יקבעו את המחיר שיגבה עבור השימוש בנתוני המאגר. מחיר זה יהיה שוויוני לכל דורש ויקבע בהתאם לעלויות הכרוכות בהפעלת מאגר המידע.
9. הבנקים יהיו רשאים, ללא כל הגבלה, להשתמש בשירותיו של מאגר מידע דומה אחר, וכן להקים או להיות שותפים בהקמתו של מאגר מידע דומה אחר, ללא כל הגבלה;
10. הבנקים לא יבצעו במאגר המידע שינויים מהותיים ולא ירחיבו את פעילותו מעבר לפעילות תחזוקה ותפעול של מאגר מידע ממוכן להערכת סיכונים, אלא באישור הממונה על הגבלים עסקיים;
11. ככל שהבנקים יעבירו למאגר המידע באופן ישיר או באמצעות הקבלן נתונים שברשותם או במקרה בו ישולבו נתונים כאמור במאגר המידע בכל דרך שהיא, יועמדו הנתונים לרשות כל גורם אחר אשר עוסק או יעסוק בהקמה, תיחזוק ותפעול מאגר מידע ממוכן לניהול סיכונים;
12. כל ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה יובא להכרעת הממונה.

רונית קו

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ' חשוון תשס"ט

18 נובמבר 2008

361991 / 7402

רשות ההגבלים העסקיים

הועדה לפטורים ולמיזוגים
החלטה

מועד הועדה: 11.11.08 בשעה 10:00
במשדרי הרשות ברחוב כנפי נשרים 22 ק' ג' ירושלים

מניעות: תמר חקר מנועה בבקשת מיזוג 7527: אורבונד תעשיות גבס – מחצבות גבס

בקשות מיזוג

בפני חברי הועדה הוצגו בקשות המיזוג וחוו"ד של המחלקה הכלכלית בבקשות כלהלן:

מס' תיק	הצדדים למיזוג	כלכלן
7536	נתון ניהול ושיווק נכסים (1998) בע"מ החברה לניהול דרך השלום 53 גבעתיים בע"מ	אריה שטרן
7538	גלעם בע"מ רותמס בע"מ	אליאס עזאם
7544	עדיגר השקעות בע"מ סנו מפעלי ברונוס בע"מ אפ-טוטאל קורפוריישן בע"מ	רם עוזרי
7548	קירטק בע"מ טבע תעשיות פרמצבטיות	ארז רפאלי
7549	המשביר לצרכן החדש בע"מ ג'אמפ אופנה בע"מ	אליאס עזאם

החלטה

חברי הועדה ממליצים לאשר את כל בקשות המיזוג הנ"ל כאמור בחוו"ד הכלכליות.

מס' תיק	הצדדים למיזוג	כלכלן
7527	אורבונד תעשיות גבס בע"מ קיבוץ גשר אגודה שיתופית מתצבות גבס גשר אגש"ח בע"מ	אלה בודמן

החלטה

חברי הועדה ממליצים לאשר בתנאים את בקשת המיזוג הנ"ל כאמור במצגת.

בקשת פטור

בפני חברי הועדה הוצגה בקשת הפטור וטיוטא של החלטת הממונה בבקשה כלהלן:

אבנר פינקלשטיין	בנק לאומי לישראל בע"מ	7402
	בנק דיסקונט לישראל בע"מ	
	בנק מזרחי טפחות בע"מ	
	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	
	בנק אגוד לישראל בע"מ	
	בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	
	יובנק – לשעבר בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ	
	ד"ר מעיינה ויסמן	
	הדג-טק הנדסת מימון בע"מ	
	רויטרס ישראל בע"מ	

החלטה

חברי הועדה ממליצים לאשר את בקשת הפטור הנ"ל כאמור בטיוטא של החלטת הממונה .

בקשת פטור מאישור הסדר כובל

לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כובל שפרטיו כלהלן:

1. הצד להסדר המבקש את הפטור –

1.1. בנק לאומי לישראל בע"מ

רחוב יהודה הלוי 34, תל אביב

1.2. בנק דיסקונט לישראל בע"מ

רחוב יהודה הלוי 23, תל אביב

1.3. בנק מזרחי טפחות בע"מ

שדרות רוטשילד 13, תל אביב

1.4. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ¹

רחוב אחד העם 9, תל אביב

1.5. בנק אגוד לישראל בע"מ

רחוב אחוזת בית 6, תל אביב

1.6. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

רחוב אלנבי 103, תל אביב

(להלן כולם יחד: "הבנקים")

1.7. הדג' טק הנדסת מימון בע"מ ("הדג' טק")

רחוב קשאני 3א', תל אביב

1.8. רויטרס ישראל בע"מ ("רויטרס")

רחוב המסגר 38, תל אביב

מען למסירת מסמכים: טל אייל בוגר, עו"ד, פישר בכר חן וול אוריון ושות', רחוב דניאל פריש 3,

תל אביב, 64731.

2. הצדדים האחרים להסדר – אין.

3. צורת ההסדר – בכתב.

4. נעשה הסדר בכתב - תיאור המסמכים הקובעים אותו ואלה הנוגעים לו –

4.1. הסכם מיום 8 בפברואר 2001 בין הבנקים לבין עצמם ("הסכם בעלות");

¹ יוער, כי מלא מניותיו של יובנק בע"מ, שהיה בעבר צד לבקשות הפטור, מוחזקות כיום על-ידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

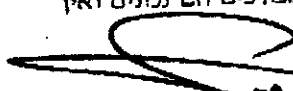
- 4.2. הסכם מיום 8 בפברואר 2001 בין הבנקים לבין הדג' טק ("הסכם התחזוקה");
- 4.3. הסכם מיום 8 בפברואר 2001 בין הבנקים לבין רויטרס ("הסכם תפעול")²;
- 4.4. תיקון מיום 27 ליוני 2001 להסכם התפעול בין הבנקים לבין רויטרס (בעקבות הערות שהתקבלו מרשות ההגבלים העסקיים).
- העתקי המסמכים המתוארים בסעיפים 4.1-4.4 מצ"ב לבקשת הפטור.
5. **הנכס או השירות נושא ההסדר –**
- מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.
6. **מהות הכבילה ופרטים עליה –**
- שיתוף פעולה בין הבנקים, הדג' טק ורויטרס לצורך תחזוק ותפעול של מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.
7. **תקופת ההסדר הכובל –**
- בלתי מוגבלת.
8. **הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין –**
- אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות, ובנוסף לכך, עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו.

² למען שלמות התמונה יוער, כי תיקון להסכם התפעול בקשר עם סוגיית התמורה שתשולם לרויטרס על-ידי הבנקים בגין הספקת השרות צפוי להיחתם בעתיד ("התיקון"). אם וככל שהתיקון ייחתם ישלח עותק ממנו אל הרשות הנכבדה.

3/7/08

3

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

 ע. גבון
 חתימה וחותמת
 בנק לאומי לישראל בע"מ

3/7/08
 יגאל זמנאל
 שם
 תאריך

חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מזרחי טפחות בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק אגוד לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הדב"ס הנדסה מימון בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת רייטרס ישראל בע"מ	שם	תאריך

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את החסדר או הנוגע לו.

חתימה וחתימת
בנק לאומי לישראל בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
בנק מזרחי ספחות בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
בנק אגוד לישראל בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
הדג' - סק הנדסת מימון בע"מ

שם

תאריך

חתימה וחתימת
דויטש לישראל בע"מ

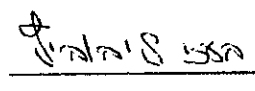
שם

תאריך

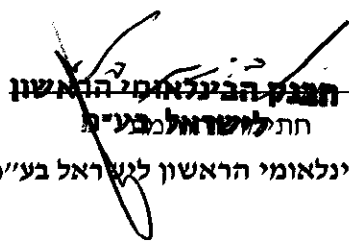
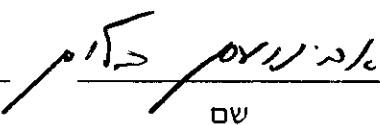
אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

חתימה וחותמת בנק לאומי לישראל בע"מ 101 בנק דיסקונט לישראל בע"מ האגף לניהול סיכונים	שם 101 דיסקונט	תאריך 26.6.08
חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מזרחי טפחות בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק אגוד לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת רזיטרס ישראל בע"מ	שם	תאריך

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

חתימה וחותמת בנק לאומי לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שם	תאריך
 חתימה וחותמת בנק מזרחי טפחות בע"מ	 שם	26.6.08 תאריך
חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק אגוד לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הדג"טק הנדסת מימון בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת רויטרס ישראל בע"מ	שם	תאריך

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

חתימה וחותמת בנק לאומי לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מזרחי טפחות בע"מ	שם	תאריך
<div> <div> חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ </div> <div> </div> </div> חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	<div> <div> </div> <div>שם</div> </div>	<div> <div>26/6/08</div> <div>תאריך</div> </div>
חתימה וחותמת בנק אגוד לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הדג'-טק הנדסת מימון בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת ריוטרס ישראל בע"מ	שם	תאריך

6941351

3

אני מצהיר שכל הפרטים האמורים הם נכונים ונכונים, שהמסמכים המצוטטים הם נכונים ואין
מלגום כל מסמך אחר הקובע את ההחלטות או תוכנו.

חתימה וחותמת בנק דאחא לישראל ב"מ	שם	תאריך
-------------------------------------	----	-------

חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל ב"מ	שם	תאריך
--	----	-------

חתימה וחותמת בנק מודיע ספרות ב"מ	שם	תאריך
-------------------------------------	----	-------

חתימה וחותמת בנק הפיתוח והאגודה לישראל ב"מ	שם	תאריך
בנק אגוד לישראל ב"מ	שם שגור שגור	26.06.2008 תאריך

חתימה וחותמת בנק מדינת ישראל דיסקונט ב"מ	שם	תאריך
---	----	-------

חתימה וחותמת חברת - קבוצת החדשות מדינת ב"מ	שם	תאריך
---	----	-------

חתימה וחותמת בנק מדינת ישראל ב"מ	שם	תאריך
-------------------------------------	----	-------

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך	שם	חתימה וחותמת בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת בנק מזרחי טפחות בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת בנק אגוד לישראל בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת בנק מרכנל דיסקונט בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת הדג"סק הנדסות מימון בע"מ
תאריך	שם	חתימה וחותמת רויטרס ישראל בע"מ

בנק מרכנל דיסקונט בע"מ

י. ג. י.

29.6.08

3

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את החסדר או הנוגע לו.

חתימה וחותמת בנק לאומי לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מזרחי ספרות בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק אגוד לישראל בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שם	תאריך
חתימה וחותמת הדג' - טק	חז' נכ' ויס' / שם	26.6.04 תאריך
חתימה וחותמת רויטרס ישראל בע"מ	שם	תאריך

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ואין מלבדם כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תתימה וחתימת בנק לאומי לישראל בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת בנק מזרחי ספחות בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת בנק אגוד לישראל בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת הדג' - טק הנדסת מימון בע"מ	שם	תאריך
תתימה וחתימת רויטרס ישראל בע"מ Reuters-Israel	שם	תאריך

שם

2.7.08

תאריך

4
חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1998

בקשת פטור מאישור הסדר כובל

התאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1998, מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כל שפרטיו כדלקמן:

הצדים להסדר המבקשים את הפטור -

1. 1. בנק לאומי לישראל בע"מ
רחוב יהודה הלוי 32, תל אביב
1. 2. בנק דיסקונט לישראל בע"מ
רחוב יהודה הלוי 27, תל אביב
1. 3. בנק המזרחי המאוחד בע"מ
רחוב לילינבלום 35, תל אביב
1. 4. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
רחוב אחד העם 9, תל אביב
1. 5. בנק איגוד לישראל בע"מ
רחוב אחוזת בית 6, תל אביב
1. 6. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
רחוב אלנבי 138, תל אביב
1. 7. בנק כללי לישראל בע"מ
שדרות רוטשילד 38, תל אביב
1. 8. ד"ר מעינה ויסמן
רחוב קשאני 3א, תל אביב

מען למסירת מסמכים - פישר בכר ושות', עו"ד מרחוב דניאל פריש 3, תל אביב 64731.

2. צורת ההסדר - בכתב.

3. תאור המסמכים הקובעים את ההסדר ואלה הנוגעים לו -

1. 3. הסכם בין הבנקים המפורטים בסעיפים 1.1-1.7 לבין ד"ר מעינה ויסמן ("הסכם הפיתוח");

2. 3. הסכם בין הבנקים המפורטים בסעיפים 1.1-1.7 לבין עצמם ("הסכם התשלום");

4. הנכס או השירות נושא ההסדר -

מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.

5. מהות הכבילה ופרטים עליה -

שיתוף פעולה בין הבנקים המפורטים בסעיפים 1.1-1.7 לצורך פיתוח והקמה של מאגר הנתונים על ידי צוות בראשותה של ד"ר מעינה ויסמן. בגמר הפיתוח יועמד מאגר הנתונים לשימושם של הבנקים האמורים.

6. תקופת ההסדר הכובל -

בלתי מוגבלת.

7. הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין -

כמפורט במכתב הנלווה.

העתקי המסמכים המתוארים בסעיף 3 מצורפים בזה.

מצהירה שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ומלבדם אין כל
 טמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך 10.2.99
 10.2.99
 חתימות וחותמת
 בנק לאומי לישראל
 שמות החותמים
 חתום

תאריך 9.2.99
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 בנק דיסקונט לישראל

תאריך
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 בנק המזרחי המאוחד

תאריך 9.2.99
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל

תאריך
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 בנק איגוד לישראל

תאריך
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 בנק מרכנתיל דיסקונט

תאריך 14/2/99
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 בנק כללי לישראל

תאריך 14.2.99
 שמות החותמים
 חתים
 חתימות וחותמת
 בנק כללי לישראל

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה בדבר מתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988:

בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק כללי לישראל בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג' טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

א. פתח דבר

על שולחן הממונה על הגבלים עסקיים הונחה בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל שהצדדים לו הם מהצד האחד תאגידים בנקאיים: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק כללי לישראל בע"מ (להלן: "הבנקים חברי המיזם"), ומהצד השני, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג' טק הנדסת מימון בע"מ (להלן: "הקבלן") ורויטרס ישראל בע"מ (להלן: "רויטרס"). עניינו של ההסדר מיום משותף שעסוק בהקמה, תחזוק ותפעול של מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת השפעתו האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים ואף במפקח על הבנקים בבנק ישראל, הגעתי לכלל מסקנה, כי ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בעסקים, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו, ראוי ההסדר לפטור מאישורו על-ידי בית-הדין להגבלים עסקיים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בכפוף לתנאים המנויים בנספח להחלטתי, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. ההסדר הכובל

מטרתו של ההסדר הנדון היא הקמה, תחזוק ותפעול של מאגר נתונים ממוכן, שיכלול מטריות וסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי. נתונים אלה מיועדים לניהול סיכונים שוק, כלומר להערכת הסיכון שחשוף לו הבנק בשל תיק הנכסים וההתחייבויות המוחזק על-ידו.

טלפון: 02-6556111 פקס:

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341

02-6515330

jerusalem@antitrust.gov.il

251379 /2919

הקטליגטור להקמת מאגר המידע הוא דרישתו של המפקח על הבנקים, שפורסמה בהוראה 399 יניהול בנקאי תקין [1] (2/97) - ניהול סיכונים¹, המחייבת את הבנקים לנקוט בשורה של פעולות שמטרתן להבטיח כי הסיכונים החלים על פעילותו העסקית של הבנק יוערכו באופן נאות.²

לצורך הקמת מאגר הנתונים התקשרו הבנקים חברי המיזם עם ד"ר מעיינה ויסמן וצוות מקצועי בראשותה בהסכם מיום 3 בנובמבר 1998. בנוסף, ד"ר מעיינה ויסמן המחתה את כל זכויותיה לקבלן. כהמשך לכך, ביום 8 בפברואר 2001, נחתמו שלושה הסכמים: הסכם קנייני - בין הבנקים חברי המיזם לבין עצמם; הסכם תחזוקה - בין הבנקים חברי המיזם לבין הקבלן; והסכם תפעול - בין הבנקים חברי המיזם לרויטרס. תנאי מתלה לכניסתו לתוקף של כל אחד מההסכמים האמורים הנו אישורו על-ידי הממונה על הגבלים עסקיים.

אחת מדרישותיו של המפקח על הבנקים היא שהערכת הסיכונים תיעשה על-ידי הבנקים בשיטה המכונה Value at Risk ("VaR"). באמצעות שיטה זו מבקשים לקבוע מהו ההפסד המקסימלי בהסתברות מסוימת הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים המוחזק בידי הבנק תוך פרק זמן מסוים, על סמך התפתחות צפויה של מחיר הנכסים הפיננסיים השונים הנלמדת מניסיון העבר. לדוגמה, ניתן לומר ברגע נתון, ובהסתמך על המאפיינים הסטטיסטיים של נתוני העבר כי ההפסד הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים של בנק בעשרת הימים הקרובים ברמת הסתברות של 99% אינו עולה על מיליון ש"ח, או במילים אחרות - כי בעשרת הימים הקרובים ישנו סיכוי של 1% בלבד כי ההפסד יהיה גבוה ממיליון ש"ח.

יישום מערך הערכת סיכונים בשיטת VaR כרוך בשלושה רכיבים:

הרכיב הראשון: הקמה ותחזוקה של מאגר נתוני קלט אודות השווקים הפיננסיים. מטרתו של מאגר זה היא לתאר את המציאות בשווקים הפיננסיים השונים בפרק זמן מסוים, באמצעות פרמטרים שונים, למשל: נתוני הרבית בשווקים השונים, שערי חליפין, מדדים שונים בשווקי המניות והאופציות, שיעורי האינפלציה וכדומה, ובאמצעות חישוב פרמטרים המצביעים על קשרים סטטיסטיים בין הנתונים השונים, למשל הקשר בין שיעור הרבית לשיעור שער החליפין של הדולר.

הרכיב השני: הקמה ותחזוקה של מאגר נתוני קלט אודות תיק הבנק. מאגר זה מספק תמונת מצב עדכנית של תיק הנכסים הפיננסיים של הבנק ברגע נתון.

הרכיב השלישי: שימוש בתוכנה להערכת סיכונים הקולטת את נתוני השווקים הפיננסיים (הרכיב הראשון) ואת נתוני תיק הנכסים של הבנק (הרכיב השני) ואומדת את מידת הסיכון של הבנק, VaR, על בסיס נתונים אלה.

ההסדר הגדון נוגע לרכיב הראשון בלבד.

לבניית מאגר הנתונים שלושה רבדים: ברובד הראשון מתבצעת עבודה של איסוף הנתונים. ברובד השני מתבצע עיבוד סטטיסטי ראשוני, שמטרתו "להחליק" את הנתונים.³ ברובד השלישי

¹ הכוונה לסיכונים הטבעיים משינויים בפרמטרים שונים במשך כגון מדדים שונים למיניהם, ערכי מט"ח וכיוצא באלה.

² ניקוי של נתונים חריגים, על-מנת להבטיח את רציפות הנתונים.

מתבצע עיבוד סטטיסטי ברמה גבוהה יותר, המעבד את סדרות הנתונים המוחלקים למטריות שונות המתארות קורלציות שונות בין סדרות הנתונים.

ג. השפעת ההסדר הכובל על התחרות

ההסדר הכובל הנדון מהווה מיום משותף המוקם על-ידי חלק ניכר מהתאגידים הבנקאיים בישראל, אשר מחזיקים ביהד בנתח שוק של כ-66% מסך המערכת הבנקאית.³ בשל כך, ההסדר אינו פטור מכוח כללי ההגבלים העסקיים (פטור סוג למיזמים משותפים), התשס"א-2001. עם זאת, לאחר שבחנתי את ההסדר, הגעתי לכלל מסקנה, כי ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, בכפוף למספר תנאים.

המיום הנדון משפיע על התחרות בשני שווקים שונים: שוק מאגרי נתונים ממוכנים לניהול סיכונים (להלן: "שוק המיזם"), וכן שוק מתן שירותים בנקאיים, כשם שיובהר להלן.

ג.1. שוק מתן שירותים בנקאיים

אחד החששות המרכזיים המתעוררים עקב הקמת המיום הנדון, עניינו - הפחתת התחרות בין הבנקים. החברים במיום לבין עצמם. לאחר שבחנתי את נסיבות העניין, הגעתי לכלל מסקנה כי אין בהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בהיבט זה: ההסדר הנדון נוגע לרכיב הראשון ביישום והערכת סיכונים בשיטת VaR, קרי להקמה ותחזוקה של מאגר נתוני קלט אודות שווקים פיננסיים. המבנה של מאגר הנתונים מבטיח רב-גוניות ועצמאות בשלב היישום. כל בנק ינתח באופן עצמאי את סיכון השוק החל עליו. קרי, כל בנק, או כל משתמש אחר במאגר הנתונים, יוכל לבחור בכל עת מטריצה מסוימת מבין המטריות שישפך המאגר, ולחשב באמצעותה את סיכון השוק לו הוא חשוף, ובנוסף לכך, יוכל כל בנק וכל משתמש להתבסס על סדרות הנתונים המחולקים וליצור לעצמו מטריות חדשות. על-כן, נראה כי אין חשש לפגיעה בתחרות בין הבנקים החברים במיום מבחינת כושרם לניהול סיכונים והיכולת להתאים עצמם לשינויים מאקרו-כלכליים ואחרים במשק.

יתרה מזאת, על פי מצגים ברורים וחד משמעיים שהוצגו בפני הרשות על ידי הצדדים להסדר - המידע אותו יחלקו ביניהם הבנקים הנו בבחינת נחלת הכלל, ואין בשימוש בו כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בין הבנקים חברי המיום.

המאגר מהווה רק שלב ראשוני ובסיסי בהערכת הסיכונים, הנעשית באופן פרטיקולרי על ידי כל בנק בנפרד, ונחה דעתי כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או מניעתה.

מסקנה זו נתמכת בעובדה כי בהתאם לתנאים שנקבעו בנספח להחלטתי, תפעול מאגר המידע יעשה על-ידי קבלן חיצוני - חברת הדגיטל-טק הנדסת מימון בע"מ. גם שיווק שירותי מאגר המידע לגורמים חיצוניים יתבצע על-ידי גורם חיצוני ונפרד רויטרס ישראל בע"מ. בהתאם לכך, ובהתאם לתנאים נוספים שנקבעו בנספח להחלטתי, המגיעים בין הצדדים למיום המשותף יתבצעו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות ביניהם בכוח או בפועל.

³הערכה זו מבוססת על נתוני בנק ישראל מתוך חוברת: נתונים עיקריים על פעילות הבנקים, 1998-2000, לכל בנק (על סמך הדוחות הכספיים לציבור), בהוצאת הפיקוח על הבנקים-היחידה למידע ולדיווח בבנק ישראל, עמ' 32, 26, 23, 21, 17, 11, 8.

כמו-כן, כפי שצויין לעיל, הרי שבהתאם להסכם בגינו התבקש הפטור, כל אחד מהבנקים חברי המיזם צפוי לעשות שימוש עצמאי במאגר המידע. גם בשל כך פותחים החששות התחרותיים.

בנוסף, התנאים שנקבעו בנספח להחלטתי מבטיחים כי המיזם לא יביא לפגיעה בתחרות בין הבנקים החברים במיזם, לבין גופים אחרים המתחרים בהם, אשר אינם נוטלים במיזם המשותף חלק, שכן נתוני המאגר יעמדו לרשות כל דורש: במהלך מחצית השנה הראשונה להקמת המיזם חנים אין כסף, ובהמשך - במחיר עלות.

זאת ועוד: זמינות המידע תתרום לשכלולם של השווקים הפיננסיים, ובכך תעודד את התחרות במשק. כמו-כן, לפרסום הנתונים על המשק הישראלי תועלת רבה עבור משקיעים זרים וגורמים בחו"ל, מבחינת יכולתם להעריך את הסיכונים הכרוכים בהשקעותיהם בארץ.

2.1. שוק המיזם

שוק המיזם הינו שוק בהתנהוות. נכון להיום, לא קיים בישראל מאגר נתונים דוגמת המאגר הנדון. אומנם קיים מאגר הנתונים של חברת J.P. Morgan, אשר מספק נתונים שבאמצעותם ניתן לאמוד סיכוני שוק בשיטת VaR, אולם מאגר זה מכיל נתונים הנוגעים לשווקים הגלובליים ואינו מכיל די נתונים על המשק הישראלי, על-כן, אין בו די לצורך הערכת סיכוני השוק של הבנקים בישראל.

לבנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), שאינו צד להסדר הנדון, מאגר נתונים שנועד לשימוש פנימי של הבנק (בשלב זה לא ידוע אם בכוונתו לפתוח את המאגר גם לשימושם של גורמים שמחוץ לבנק הפועלים), ובדומה למאגר נשוא ההסדר, מהווה מרכיב ראשון בתמחור סיכוני השוק.

מעבר לאלה, לא ידוע כיום על קיומו של מאגר נתונים אחר דומה בישראל. בהתאם, השפעת המיזם תיבחן במישור התחרות הפוטנציאלית בשוק המיזם.

מצד ההיצע הפוטנציאלי, חסמי הכניסה בשוק המיזם נמוכים. אין בנמצא מניעה ממשית העומדת בפני גורם אחר להקים ולתחזק מאגר דומה. הקמת מאגר דומה מחייבת גיוס נתונים, אנשי מקצוע בעלי ידע בתחומי הסטטיסטיקה והתכנות ויכולת מימון. מבירורים שנערכו על ידינו עולה כי אין באלה כדי להקים חסם כניסה משמעותי.

הבעייתיות המתעוררת בהקשר המיזם עניינה - חסימה אפשרית של הביקושים הקיימים למאגרים נוספים כדוגמת זה המדובר. לכאורה, אלמלא חברו הבנקים להקים מאגר נתונים במשותף עשוי היה כל אחד מהם להקים מאגר נתונים משל עצמו או להמתין להקמתו של מאגר נתונים שכזה על-ידי בנק אחר או צד שלישי. בנוסף, כל הבנקים עליהם חלה הוראת המפקח על הבנקים לעניין ניהול סיכונים, למעט בנק הפועלים, שותפים למיזם המשותף. המסקנה המתבקשת מכך היא כי הביקושים הקיימים כיום מכוח הוראת המפקח על הבנקים למאגר נתונים כדוגמת המאגר הנדון נחשבים, ומתחרים פוטנציאליים במאגר נשוא בקשת הפטור ימצאו נעדרי לקוחות, שכן כלל הבנקים יצרכו שירותים אלה מהמיזם, (למעט בנק הפועלים - אשר מספק את צרכיו בעצמו).

עובדה זו מקימה חשש לקיומה של פגיעה בתחרות. יחד עם זאת, בהתאם לבירורים שנערכו ברשות ההגבלים העסקיים, עולה כי ביקושים נוספים למאגרי מידע דומים צפויים להתפתח

בעתיד: מצד חברות ביטוח, חברות ייעוץ שונות, חברות ציבוריות גדולות ועוד. אם אכן כך יהיה, הרי שהחשש מפני חסימת הביקושים בפני מתחרים פוטנציאליים בשוק המיזם מתמעט. בהקשר זה יוער, כי אין בהסכמים שבבסיס ההסדר הנדון כבילה של לקוחות המאגר לשימוש בלעדי במאגר הנתונים.

בהתאם מצאתי לנכון ליתן פטור להקמת המיזם לתקופה מוגבלת בלבד, בת שנתיים ימים. אם לא יחול שינוי מהותי במצב הדברים השורר כיום, הרי שבתום התקופה לא יוארך הפטור, ודאי לא כאשר צדדים לו כל אותם הבנקים מבקשי הפטור כיום.

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים המופיעים בסיפא להחלטה זו ומהווים חלק בלתי נפרד ממנה. תוקפו של פטור זה שנתיים מהיום.

בהתאם לסעיף 15 (א) לחוק ההגבלים העסקיים, נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

ד"ר שטרם, ע"ד

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ז' שבט, תשס"ב

20 ינואר, 2002

נספח - תנאים להחלטת פטור (2919)

הגדרות

- "הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק לאומי לישראל בע"מ; בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ; הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ; בנק איגוד בע"מ; בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ובנק כללי לישראל בע"מ;
- "הקבלן" - חברת הדג'יטק הנדסת מימון בע"מ;
- "רויטרס" - רויטרס ישראל בע"מ;

"הצדדים למיזם המשותף" - אחד או יותר מאלה: הבנקים; הקבלן; רויטרס;

"מאגר המידע" - מאגר נתונים כלליים ממוכן לניהול סיכונים שבבעלות הבנקים;

"שירותי מאגר המידע" - אספקת סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים הנוגעים גם למשק הישראלי ומטריצות שונות המתארות סטיות תקן וקורלציות שונות בין סדרות הנתונים, ובלבד שכלל המידע הנמסר יהיה כללי ולא יהיה מותאם לנתוניו של בנק מסוים.

תנאים מהותיים

1. מאגר המידע לא יכלול מידע המצוי בידי הבנקים ואשר העברתו בין הבנקים לבין עצמם עשויה לגרוע מן התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף.
מבלי לגרוע מכלליות האמור, מאגר המידע לא יכלול פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;
2. תפעול מאגר המידע ייעשה על-ידי הקבלן בעצמו, וללא התערבות מצד הבנקים;
3. שיווק שירותי מאגר המידע לגורמים חיצוניים יתבצע על ידי רויטרס בעצמה, וללא התערבות מצד הבנקים;
4. בפעילותו של מאגר המידע, יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הצדדים למיזם המשותף ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולו השוטף של מאגר המידע בלבד ולשם כך בלבד;

5. כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למאגר המידע יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל כתב ישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם;
6. שירותי מאגר המידע יעמדו לרשותו של כל גורם, גם אם אינו נמנה עם הבנקים, ובתנאים אשר אינם נופלים בטיבם ובאיכותם מאלו שלהם זכאים הבנקים;
7. במשך ששה חודשים ממתן פטור זה, יינתנו שירותי מאגר המידע חינם לכל דורש. בתום ששת החודשים יקבעו הבנקים את המחיר שייגבה עבור השימוש בנתוני המאגר. מחיר זה יהיה שוויוני לכל דורש ויקבע בהתאם לעלויות הכרוכות בהפעלת מאגר המידע.
8. הבנקים יהיו רשאים, ללא כל הגבלה, להשתמש בשירותיו של מאגר מידע דומה אחר, וכן להקים או להיות שותפים בהקמתו של מאגר מידע דומה אחר, ללא כל הגבלה;
9. הבנקים לא יבצעו במאגר המידע שינויים מהותיים ולא ירחיבו את פעילותו מעבר לפעילות של הקמה, תחזוקה ותפעול של מאגר מידע ממוכן להערכת סיכונים, אלא באישור הממונה על הגבלים עסקיים;
10. ככל שהבנקים יעבירו למאגר המידע באופן ישיר או באמצעות הקבלן נתונים שברשותם או במקרה בו ישולבו נתונים כאמור במאגר המידע בכל דרך שהיא, יועמדו הנתונים לרשות כל גורם אחר אשר עוסק או יעסוק בהקמה, תחזוק ותפעול מאגר מידע ממוכן לניהול סיכונים;
11. כל ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה יובא להכרעת הממונה.

חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988

בקשת פטור מאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כובל שפרטיו כדלקמן:

1. הצדדים להסדר המבקשים את הפטור -
 - 1.1. בנק לאומי לישראל בע"מ
רחוב יהודה הלוי 34, תל אביב
 - 1.2. בנק דיסקונט לישראל בע"מ
רחוב יהודה הלוי 27, תל אביב
 - 1.3. בנק המזרחי המאוחד בע"מ
רחוב רוטשילד 13, תל אביב
 - 1.4. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
רחוב אחד העם 9, תל אביב
 - 1.5. בנק איגוד לישראל בע"מ
רחוב אחוזת בית 6, תל אביב
 - 1.6. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
רחוב אלנבי 103, תל אביב
 - 1.7. בנק אינווסטק כללי לישראל בע"מ
שדרות רוטשילד 38, תל אביב
(יכנונו במאוחד - "הבנקים")
 - 1.8. הדג'י-טק הנדסת מימון בע"מ ("הדג'י-טק")
רחוב קשאני 3א', תל אביב
 - 1.9. רויטרס ישראל בע"מ ("רויטרס")
רחוב המסגר 38, תל אביב

מען למסירת מסמכים - פישר בכר חן ושות', עו"ד מרחוב דניאל פריש 3, תל אביב 64731

2. צורת ההסדר – בכתב.
3. תאור המסמכים הקובעים את ההסדר ואלה הנוגעים לו –
 - 3.1. הסכם מיום 8.2.01 בין הבנקים לבין עצמם ("הסכם בעלות");
 - 3.2. הסכם מיום 8.2.01 בין הבנקים לבין הדג-טק ("הסכם תחזוקה");
 - 3.3. הסכם מיום 8.2.01 בין הבנקים לבין רויטרס ("הסכם תפעול");
 - 3.4. תיקון מיום 27.6.01 להסכם התפעול (בעקבות הערות שנתקבלו מרשות ההגבלים העסקיים);
4. הנכס או השירות נושא ההסדר –

מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.
5. מהות הכבילה ופרטים עליה –

שיתוף פעולה בין הבנקים, הדג-טק ורויטרס לצורך תחזוק ותפעול של מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.
6. תקופת ההסדר הכובל –

בלתי מוגבלת.
7. הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין –

כמפורט במכתב הנלווה.

העתקי המסמכים המתוארים בסעיף 3 מצורפים בזה.

אני מצהיר/ה שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמכים המצורפים הם נכונים ומלבדם אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

6.11.03

ד"ר רוז ארד

ד"ר רוז ארד

2452

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

בנק לאומי לישראל בע"מ

6/11/03

אמנון גולדשמידט
סמנכ"ל בכיר

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

23.11.03

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

18.11.03

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

בנק איגוד לישראל בע"מ

20.11.03

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ

19.11.03

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

בנק אינווסטק כללי בע"מ

מ/וי/3/03

בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ

ש/מ/03

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

הדג-טק הנדסת מימון בע"מ

מ/א/נ/ר/וי/03

6.11.2003

חתימות וחותמת

שמות החותמים

תאריך

רויטרס ישראל בע"מ

Mickey Manor

רויטרס ישראל בע"מ

Bonnie Elie

Nov 25, 2003

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מותנה מאישור הסדר כובל

בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינוסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

1. פתח דבר

בתאריך 27 בנובמבר 2003 הונחה בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין התאגידים הבנקאיים: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינוסטק (ישראל) בע"מ (להלן: "הבנקים חברי המיזם") לבין ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ (להלן: "הקבלן") ורויטרס ישראל בע"מ (להלן: "רויטרס") בדבר מיזם משותף שיעסוק בתפעול של מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים. בקשה זו נעשתה לאור פקיעתו הקרובה של פטור קודם אשר ניתן להסדר זה על ידי.¹

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בעסקים, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

¹ החלטה בדבר מתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק כללי לישראל בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ - הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, 2002, הגבלים עסקיים, 3013323 (להלן: "החלטת הפטור הקודמת"). הפטור ניתן ביום 20.1.2002 לתקופה בת שנתיים.

רח' כנפי נשרים 22, ת.ד. 34281 ירושלים 91341 טלפון: 02-6556111 פקס: 02-6515330

jerusalem@antitrust.gov.il

2. הרקע לבקשת הפטור הנוכחית

נתבקשתי להעניק פטור למיזם משותף שעניינו הוא תחזוקו והפעלתו של מאגר נתונים ממוכן, שיכלול מטריצות, סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי. נתונים אלו מיועדים לניהול סיכוני שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנק כתוצאה משינויים אפשריים בשווקים הפיננסיים.²

המאגר נשוא בקשת הפטור בא לעולם בעקבות דרישתו של המפקח על הבנקים, שפורסמה בהוראה 339 "ניהול בנקאי תקין [1] (2/97) - ניהול סיכונים", המחייבת את הבנקים לנקוט בשורה של פעולות שמטרתן להבטיח כי הסיכונים החלים על פעילותו העסקית של הבנק יוערכו באופן נאות.³

אחת השיטות להערכת סיכוני שוק היא שיטה המכונה Value at Risk ("VaR"). באמצעות שיטה זו מבקשים לקבוע מהו ההפסד המקסימלי בהסתברות מסוימת, הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים המוחזק על ידי הבנק, תוך פרק זמן מסוים, על סמך התפתחות צפויה של מחיר הנכסים הפיננסיים השונים הנלמדת מניסיון העבר. כך למשל, ניתן לאמוד ברגע נתון, ובהסתמך על המאפיינים הסטטיסטיים של נתוני העבר, כי ההפסד הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים של הבנק בעשרת הימים הקרובים ברמת הסתברות של 99%, אינו עולה על מליון ₪. במילים אחרות, ניתן לאמוד ברגע נתון כי בעשרת הימים הקרובים ישנו סיכוי של 1% בלבד שההפסד יהיה גבוה ממליון ₪.

יישום מערך ניהול סיכונים בשיטת VaR מחייב שימוש בשלושה רכיבים.⁴

הרכיב הראשון הוא מאגר נתוני קלט אודות השווקים הפיננסיים. מטרתו של מאגר זה היא לתאר את המציאות בשווקים הפיננסיים השונים בפרק זמן מסוים, באמצעות פרמטרים שונים. הכוונה היא לאיסוף של נתונים פומביים כגון נתוני ריבית, שערי חליפין, שערי מניות ועוד. כן כולל המאגר ניתוח של קשרים סטטיסטיים אפשריים בין הנתונים השונים. למשל, הקשר בין שיעור הריבית לשיעור שער החליפין של הדולר.

הרכיב השני הוא מאגר נתוני קלט אודות תיק הנכסים של הבנק, בו מצויה תמונת מצב עדכנית של תיק הנכסים של הבנק ברגע נתון.

הרכיב השלישי, שימוש בתוכנה להערכת סיכונים הקולטת את נתוני השווקים הפיננסיים (הרכיב הראשון) ואת נתוני תיק הנכסים של הבנק (הרכיב השני) ואומדת את מידת הסיכון של הבנק (VaR) על בסיס נתונים אלה.

ההסדר הנדון נוגע לרכיב הראשון בלבד, בעוד שיישומם של השלבים הנוספים בתהליך ניהול סיכונים בשיטת VaR, נעשה באופן נפרד ועצמאי על ידי כל אחד מהבנקים החברים במיזם.

² להרחבה ראה האמור בהחלטת הפטור הקודמת, הערה 1 לעיל.

³ הכוונה לסיכונים הנובעים משינויים בפרמטרים שונים במשק כגון: מדדים שונים למיניהם, שערי חליפין ותנודות בשערי הריבית.

⁴ להרחבה ראה החלטת הפטור הקודמת, הערה 1 לעיל.

לצורך הקמת מאגר הנתונים התקשרו הבנקים חברי המיזם בהסכמים עם ד"ר מעיינה ויסמן וצוות מקצועי בראשותה וכן עם רויטרס. בגינם של הסכמים אלה נתבקש וניתן על ידי פטור מותנה לתקופה בת שנתיים. כעת, משקרב מועד פקיעתו של הפטור הקודם הגישו הצדדים בקשה חדשה לקבלת פטור נוסף.

בקשת הפטור הנוכחית מתייחסת לאותם הסדרים והסכמים שעמדו בבסיס בקשת הפטור הקודמת ואף היא נוגעת רק לרכיב הראשון במערך ניהול סיכונים שוק – תחזוקו והפעלתו של מאגר מידע אודות נתוני שוק. גם הפעם ראיתי לנכון להיענות לבקשה, אך זאת לתקופה מוגבלת ובכפוף לתנאים הקבועים להלן.

3. השפעת ההסדר הכובל על התחרות

בפנינו מיזם משותף לו חברו שבעה מהתאגידים הבנקאיים המובילים בארץ שחלקם המצרפי עומד על כ-68% מסך המערכת הבנקאית בישראל.⁵ מיזם משותף זה מקים הסדר כובל, אשר אינו חוסה תחת פטור הסוג למיזמים משותפים, התשס"א-2001 ולכן טעון קבלת אישור מאת מערך ההגבלים העסקיים.⁶

מיזם משותף בין מתחרים מעורר מגוון חששות תחרותיים הן לפגיעה בתחרות בשווקים בהם פועלים הורי המיזם והן לפגיעה בתחרות הממשית או הפוטנציאלית בשוק בו פועל המיזם עצמו.

בהתאם, השפעת ההסדר הנדון על התחרות נבחנת בשני שווקים שונים: שוק מתן שירותים בנקאיים (מישור התחרות בין הורי המיזם) ושוק מאגרי נתונים ממוכנים לניהול סיכונים (להלן: "שוק המיזם"). בענייננו, החשש התחרותי בשוק מתן שירותים בנקאיים טבעי ומובן, שכן המיזם נשוא בקשת הפטור מכנס תחת כנפיו חלק ניכר מהתאגידים הבנקאיים בישראל. גם בשוק המיזם קיים חשש תחרותי, שכן המיזם מרכז חלק מכריע מן הביקושים בשוק מתהווה זה.

יחד עם זאת, לאחר שבחנתי את ההסדר לפרטיו, הגעתי לכלל מסקנה כי בכפוף לתנאים מסוימים, אין ההסדר מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות ועל כן ראוי הוא לפטור. אסביר את הדברים בקצרה.

⁵ הערכה זו מבוססת על הנתונים המופיעים בחוברת: נתונים עיקריים על פעילות הבנקים ליום 30.6.2003 לכל בנק, בהוצאת הפיקוח על הבנקים-היחידה למידע ולדיווח בבנק ישראל (הנתונים מבוססים על הדוחות הכספיים לציבור של הבנקים חברי המיזם לרבעון השני של שנת 2003).

⁶ על מיזם משותף בין מתחרים כהסדר כובל ותחששות הנובעים ממיזמים אלה ראה גם הי"ע 465/96 ד"ר קאר בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, הגבלים עסקיים, 3001542, וכן קביעה על פי סעיף 43 – הסדר כובל בין חברות הסעה ביעדים תיור בע"מ, 2001, הגבלים עסקיים, 3012980.

3.1 שוק מתן שירותים בנקאיים

אחד החששות המרכזיים המתעוררים עקב הקמת המיזם הנדון, עניינו הפחתת התחרות בין הבנקים החברים במיזם לבין עצמם. בהחלטת הפטור הקודמת עמדתי בהרחבה על הטעמים המפחיתים את החשש לפגיעה בתחרות בהיבט זה. טעמים אלה שרירים ותקפים גם למועד מתן החלטה זו. אמנה אותם בקצרה.⁷ ראשית, המאגר מהווה כאמור רק שלב ראשוני ובסיסי בתהליך ניהול סיכוני שוק. שלביו הנוספים של התהליך יבוצעו על ידי כל בנק בנפרד, דבר שיבטיח רב גוניות ועצמאות בשלב היישום. שנית, המידע המצוי במאגר (ואשר בו חולקים הבנקים) הוא מידע פומבי המשקף את המציאות בשווקים פיננסיים שונים בעולם (בדגש על השוק הישראלי) ואין הוא נוגע למרכיבים הנוספים לאמידת סיכוני שוק – הפוזיציה של כל אחד מהבנקים, היחס לסיכון של כל בנק ובנק והתוכנה הספציפית בה כל בנק עושה שימוש. שלישית, תפעולו ושיווקו של המאגר ללקוחות ייעשו על ידי גורמים חיצוניים ולא על ידי הבנקים ובנוסף, בהתאם לתנאים שקבעתי יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם את החשש להפחתת התחרות ביניהם בכוח או בפועל. לבסוף, התנאים שקבעתי מבטיחים כי נתוני המאגר יעמדו לרשות כל דורש במחיר עלות. בכך פוחת משמעותית החשש לפגיעה בתחרות בין הבנקים החברים במיזם ובין גופים אחרים המתחרים בהם ואינם נוטלים חלק במיזם המשותף.

מסקנתי זו בדבר החשש המועט לפגיעה בתחרות בשוק מתן שירותים בנקאיים עלולה הייתה להשתנות, אם היה מתברר שמאז ניתן הפטור הראשון חלה הרעה במצב התחרות בשוק שמקורה במיזם המשותף, או אם היו בידי ראיות המעידות כי הצדדים לפטור הפרו את התנאים שקבעתי בהחלטת הפטור הקודמת. ראיות מסוג זה אינן בנמצא. אדרבא, מן הנתונים שהובאו בפני עולה כי על מנויי המאגר נמנים כיום גם גורמים שלא נטלו חלק בהקמתו ואשר מתחרים בכוח או בפועל בבנקים החברים בהסדר.

לבסוף, כפי שצינתי בהחלטת הפטור הקודמת, למיזם נשוא בקשת הפטור היבט פרו תחרותי: קיומו של מידע זמין ונגיש לכל, יתרום לשכלולם של השווקים הפיננסיים ויעודד את התחרות במשק. מידע זה אף עשוי להקל על משקיעים זרים המבקשים להעריך את הסיכונים הכרוכים בהשקעותיהם בארץ.

3.2 שוק המיזם

עת ניתנה החלטת הפטור הקודמת, פעל בשוק המיזם רק גורם אחד הוא בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), אשר החזיק אז ומחזיק גם כיום במאגר המיועד לשימוש פנימי.⁸

בנסיבות אלה, נבחנה ההשפעה התחרותית בשוק המיזם בעיקר במשור התחרות הפוטנציאלית. ציינתי אז, כי מצד ההיצע הפוטנציאלי, חסמי הכניסה בשוק המיזם נמוכים. אין בנמצא מניעה ממשית העומדת בפני גורם המבקש להקים ולתחזק מאגר דומה. הקמת מאגר דומה מחייבת גיוס נתונים, אנשי מקצוע בעלי ידע בתחומי הסטטיסטיקה והתכנות ויכולת מימון. הברורים שערכה הרשות העלו כי אלה אינם מקימים חסם כניסה משמעותי.

⁷ להרחבה ראה האמור בהחלטת הפטור הקודמת, הערה 1 לעיל.

⁸ המאגר של בנק הפועלים משמש את הבנק עצמו. מתברר כי בנקים אחרים הנמנים על קבוצת בנק הפועלים כגון: בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ ובנק אוצר החייל בע"מ עושים שימוש במאגרי מידע אחרים לצורך ניהול סיכוני שוק.

תמונה שונה ובעייתית נצפתה מצד הביקוש הפוטנציאלי. החשש היה, כי גורם מתחרה שיבקש להקים מאגר מידע ימצא נעדר לקוחות, שכן חוג הלקוחות הפוטנציאלי לשירותים אלה (הבנקים מכוח הוראות המפקח על הבנקים) כבר קשור בקשרי בעלות למאגרים הקיימים וצפוי לצרוך שירותים אלה מהם.

בנסיבות אלה, מתן היתר למספר רב של בנקים לחבור יחדיו למיזם אחד הופך מוקשה, שכן הוא מפחית את התחרות הפוטנציאלית שעשויה הייתה לקרום עור וגידים, אם כל אחד מהבנקים היה מקים מיזם עצמאי משלו או ממתין להקמת מאגר אלטרנטיבי על ידי בנק אחר או צד שלישי.

בכל זאת ראיתי לנכון לפטור את ההסדר, לאחר שבירורים שערכה הרשות העלו כי ביקושים נוספים למאגרי מידע מסוג זה הנדון עשויים להתפתח מכיוון של חברות ביטוח וגופים מוסדיים גדולים. יחד עם זאת, ציינתי כי אם לא יחול שינוי מהותי במצב הדברים השורר כיום, הרי שאין בכוונתי להאריך את הפטור בסיומה התקופה שנקבעה, ודאי לא כשצדדים לו הם כל הבנקים החברים בהסדר.

הצדדים טענו בפני כי מאז ניתנה החלטת הפטור חלו שינויים חשובים ומרחיקי לכת, שיש בהם להפג את החשש עליו עמדתי לעיל. לאחר שבחנתי טענות אלה, הגעתי לכלל מסקנה כי אכן חלו בשוק מספר שינויים המצביעים על גידול בביקושים למאגרי ניהול סיכונים.

ראשית, מן המידע שבידי עולה כי על חוג המשתמשים במאגרי ניהול סיכונים נמנות כיום גם מספר חברות ביטוח גדולות⁹ וכן מספר קופות גמל¹⁰. שנית, התברר כי מאז מתן הפטור מעניק גורם נוסף שירותי ניהול סיכונים ללקוחותיו והוא אף הקים לשם כך מאגר ניהול סיכונים¹¹. שלישית, התברר כי מספר בנקים מקבוצת בנק הפועלים אינם עושים שימוש במאגר הפנימי של בנק הפועלים, דבר שיכול ללמד על קיומו של ביקוש עצמאי למאגרי מידע גם מקבוצת בנק הפועלים (אף שהוא מוגבל בהיקפו).

סימנים ראשונים ומעודדים להתרחבות הביקושים בשוק המיזם קיימים אפוא, אולם לעת הזו אינני נכון לקבוע כי בפנינו מגמה משמעותית, יציבה ונמשכת המבטלת כליל את החשש התחרותי מפני חסימת הביקושים בשוק המיזם. היקף הביקושים שמרכז המאגר נשוא בקשת הפטור מכלל הביקושים למאגרים לניהול סיכונים שוק עודו משמעותי. אכן, צמיחה נמשכת ומשמעותית של הביקושים בשוק עשויה להפחית את החשש התחרותי הגלום במיזם, אולם מוקדם לקבוע מסמרות בעניין זה.

בהקשר זה טענו בפני הצדדים לפטור, כי אומדן סיכוני שוק בשיטת VaR צפוי להוסיף ולהתפתח בתקופה הקרובה. לתמיכה בטענתם הפנו הצדדים לחקיקת משנה מתחום ניירות הערך המסדירה את הדיווח על חשיפה לסיכוני שוק ודרך ניהולם. דא עקא, שחקיקה זו אינה מקימה חובה על חברות ציבוריות לנהל סיכוני שוק בשיטת VaR ומוקדם אפוא להסיק כי בכוחה להגדיל את הביקושים בשוק המיזם.

⁹ מגדל חברה לביטוח בע"מ, כלל חברה לביטוח בע"מ והפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ.

¹⁰ קופות הגמל רוכשות סל שירותים הכולל גם ניהול סיכוני שוק מחברת מודליטי טכנולוגיות בע"מ.

עוד טענו הצדדים לפטור, כי חקיקת משנה בתחום הביטוח, מכוחה אמור לקום מאגר לציטוט שערי ריבית, צפויה ליצור בעתיד ביקושים של גופים מוסדיים רבים לשירותים מסוג זה המוצעים על ידי המיזם הנדון. דא עקא, המאגר לציטוט שערי ריבית מוקם לצורך שערך נכסים בלתי סחירים לפי שיטת השווי ההוגן והוא כולל מידע שונה מזה הניתן על ידי מאגרים לניהול סיכונים.¹²

אומנם, נראה כי ניתן בעלות קטנה יחסית להרחיב את בסיס המידע של מאגר שערי הריבית, כך שיוכל לשמש גם כמאגר לניהול סיכוני שוק. אולם מהלך כזה טעון קבלת אישורו של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ואין כל וודאות שיתממש (ודאי לא בתקופה הקרובה).¹³

המסקנה העולה מן המקובץ היא כי מאז ניתנה החלטת הפטור הקודמת, חל גידול (אף אם מתון) בביקושים למאגרי מידע לניהול סיכונים, אולם מוקדם מדי לקבוע כי מדובר במגמה יציבה, משמעותית ובת קיימא. בנסיבות אלה, ראיתי לנכון להעניק לפטור לתקופה קצובה וקצרה בת שמונה עשר חודשים, בכפוף לאותם התנאים שנקבעו בהחלטת הפטור הקודמת. בתום תקופה זו ייבחנו שוב כלל ההיבטים התחרותיים העולים מן ההסדר. בפרט אבחן, על יסוד תמונת מצב עדכנית של הביקושים בשוק המיזם, אם התייצבו מגמות הביקוש בשוק ברמה המאפשרת להתיר את המשך פעולתו של המיזם במתכונתו הרחבה הנוכחית.

5. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש. **פטור זה יפקע ביום 12/7/2005.**

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכולל עליו ניתן הפטור.

ואלה הם התנאים למתן הפטור:

הגדרות

<p>"הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק לאומי לישראל בע"מ; בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ; הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ; בנק איגוד בע"מ; בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ובנק אינוסטק (ישראל) בע"מ;</p>	
<p>חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ;</p>	<p>"הקבלן" -</p>
<p>- רויטרס ישראל בע"מ;</p>	<p>"רויטרס" -</p>

¹¹ עובד גובי ושות', ייעוץ פיננסי כלכלי בע"מ הקימה מאגר לניהול סיכונים בסיועו של ד"ר צבי וינר. על לקוחות המאגר נמנים מגדל חברה לביטוח בע"מ ובנק אוצר החייל בע"מ.

¹² נתוני הריבית שמספק מאגר ציטוטי הריבית הם רק אחד הנתונים הנכללים במאגר המשמש לניהול סיכוני שוק. מעד, במאגר לציטוט שערי הריבית יינתנו נתונים שאינם נכללים במאגרי מידע לניהול סיכוני שוק.

¹³ ראה גם סעיף 3.2.10 למכרז משרד האוצר להקמה ותפעול של מאגר שערי ריבית עבור קופות גמל, קרנות פנסיה, וחברות ביטוח.

"הצדדים למיזם המשותף" - אחד או יותר מאלה: הבנקים; הקבלן; רויטרס;

"מאגר המידע" - מאגר נתונים כלליים ממוכן לניהול סיכונים שבבעלות הבנקים;

"שירותי מאגר המידע" - אספקת סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים הנוגעים גם למשק הישראלי ומטריצות שונות המתארות סטיות תקן וקורלציות שונות בין סדרות הנתונים, ובלבד שכלל המידע הנמסר יהיה כללי ולא יהיה מותאם לנתוניו של בנק מסוים.

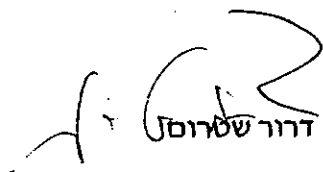
תנאים מהותיים

1. מאגר המידע לא יכלול מידע המצוי בידי הבנקים ואשר העברתו בין הבנקים לבין עצמם עשויה לגרוע מן התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף.
- מבלי לגרוע מכלליות האמור, מאגר המידע לא יכלול פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;
2. תפעול מאגר המידע ייעשה על-ידי הקבלן בעצמו, וללא התערבות מצד הבנקים;
3. שיווק שירותי מאגר המידע לגורמים חיצוניים יתבצע על ידי רויטרס בעצמה, וללא התערבות מצד הבנקים;
4. בפעילותו של מאגר המידע, יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הצדדים למיזם המשותף ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולו השוטף של מאגר המידע בלבד ולשם כך בלבד;
5. כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למאגר המידע יתועדו בכתב בטרם או בעת עשייתן כך שכל כתב יישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם;
6. שירותי מאגר המידע יעמדו לרשותו של כל גורם, גם אם אינו נמנה עם הבנקים, ובתנאים אשר אינם נופלים בטיבם ובאיכותם מאלו שלהם זכאים הבנקים;
7. הבנקים יקבעו את המחיר שיגבה עבור השימוש בנתוני המאגר. מחיר זה יהיה שוויוני לכל דורש ויקבע בהתאם לעלויות הכרוכות בהפעלת מאגר המידע.
8. הבנקים יהיו רשאים, ללא כל הגבלה, להשתמש בשירותיו של מאגר מידע דומה אחר, וכן להקים או להיות שותפים בהקמתו של מאגר מידע דומה אחר, ללא כל הגבלה;

9. הבנקים לא יבצעו במאגר המידע שינויים מהותיים ולא ירחיבו את פעילותו מעבר לפעילות תחזוקה ותפעול של מאגר מידע ממוכן להערכת סיכונים, אלא באישור הממונה על הגבלים עסקיים;

10. ככל שהבנקים יעבירו למאגר המידע באופן ישיר או באמצעות הקבלן נתונים שברשותם או במקרה בו ישולבו נתונים כאמור במאגר המידע בכל דרך שהיא, יועמדו הנתונים לרשות כל גורם אחר אשר עוסק או יעסוק בהקמה, תיחזוק ותפעול מאגר מידע ממוכן לניהול סיכונים;

11. כל ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה יובא להכרעת הממונה.

ד"ר שלום

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ט טבת תשס"ד

13 בינואר 2004

בקשת פטור מאישור הסדר כובל

בהתאם לסעיף 14 לחוק להגבלים עסקיים, התשמ"ח - 1988, מוגשת בזה בקשה לפטור מאישור בית הדין, הסדר כובל שפרטיו כדלקמן:

1. הצדדים להסדר המבקשים את הפטור -

- 1.1. בנק לאומי לישראל בע"מ
רחוב יהודה הלוי 34, תל אביב
- 1.2. בנק דיסקונט לישראל בע"מ
רחוב יהודה הלוי 27, תל אביב
- 1.3. בנק המזרחי המאוחד בע"מ
שדרות רוטשילד 13, תל אביב
- 1.4. הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
רחוב אחד העם 9, תל אביב
- 1.5. בנק איגוד לישראל בע"מ
רחוב אחוזת בית 6, תל אביב
- 1.6. בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
רחוב אלנבי 103, תל אביב
- 1.7. יובנק בע"מ (לשעבר בנק אינווסטק כללי לישראל בע"מ)
שדרות רוטשילד 38, תל אביב
(יכנונו במאוחד - "הבנקים")
- 1.8. הדג-טק הנדסת מימון בע"מ ("הדג-טק")
רחוב קשאני 3א, תל אביב
- 1.9. רויטרס ישראל בע"מ ("רויטרס")
רחוב המסגר 38, תל אביב

מען למסירת מסמכים: פישר בכר חן ושות' עו"ד ונוטריון; רח' דניאל פריש 3, תל אביב 64731.

2. צורת ההסדר - בכתב.
 3. תיאור המסמכים הקובעים את ההסדר ואלה הנוגעים לו -
 - 3.1. הסכם מיום 8.2.01 בין הבנקים לבין עצמם ("הסכם בעלות");
 - 3.2. הסכם מיום 8.2.01 בין הבנקים לבין הדג-טק ("הסכם תחזוקה");
 - 3.3. הסכם מיום 8.2.01 בין הבנקים לבין רויטרס ("הסכם תפעול");
 - 3.4. תיקון מיום 27.6.01 להסכם התפעול (בעקבות הערות שנתקבלו מרשות ההגבלים העסקיים).
 4. הנכס או השירות נושא ההסדר -

מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.
 5. מהות הכבילה ופרטים עליה -

שיתוף פעולה בין הבנקים, הדג-טק ורויטרס לצורך תחזוק ותפעול של מאגר נתונים ממוכן, המורכב מסדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים במשק הישראלי, והמיועד לניהול סיכוני שוק.
 6. תקופת ההסדר הכובל -

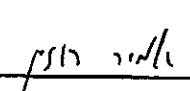
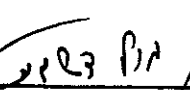

בלתי מוגבלת.
 7. הנימוקים המצדיקים פטור מאישור בית הדין -

כמפורט במכתב הנלווה.
- העתקי המסמכים המתוארים בסעיף 3 מצורפים בזה.

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

 ת"ד דות ארץ 2452 חתימות וחתימות 25/2 בנק לאומי לישראל בע"מ	שמות החותמים 23/6/05 תאריך	תאריך
חתימות וחתימות בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק המזרחי המאוחד בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק איגוד לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות יו בנק בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות הדג"טק הנדסת מימון בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות רויטרס ישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
23/6/05		בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
23/6/05		בנק דיסקונט לישראל המחלקה להערכת סיכונים
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
23/6/05		בנק דיסקונט לישראל בע"מ אמנון גולדשמידט סמנכ"ל מכיר
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		בנק דיסקונט לישראל בע"מ חתימות וחתימות
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		יו בנק בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		הדג'-טק הנדסת מימון בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות
		רויטרס ישראל בע"מ

חתימות וחתימות בנק לאומי לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק דיסקונט לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק המזרחי המאוחד בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק איגוד לישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות יו בנק בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות הדג"ט הנדסת מימון בע"מ	שמות החותמים	תאריך
חתימות וחתימות רויטרס ישראל בע"מ	שמות החותמים	תאריך

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת יו בנק בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת הדג' - טק הנדסות מימון בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחותמת רויטרס ישראל בע"מ

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את החסדר או הנוגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	בנק אגוד לישראל בע"מ ע. שושני 23.06.2005
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת יו בנק בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת הדג' טק הנדסת מימון בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת ריטרס ישראל בע"מ

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות יו בנק בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות הדג' טק הנדסת מימון בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימות רויטרס ישראל בע"מ

23/6/05

23/6/05

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק בשי"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת חדג' טק הנדסת מימון בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת רויטרס ישראל בע"מ

23/6/05
 (ה) (ב) (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט) (י) (יא) (יב) (יג) (יד) (טו) (טז) (יז) (יח) (יט) (כ) (כא) (כב) (כג) (כד) (כה) (כו) (כז) (כח) (כט) (ל)
 יונה גושן-גוטסטיין
 וידנפלד

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ונכונים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר חקובע את החסדר או הטגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת יו בנק בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת הדג"טק חנדסת מימון בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת ריטרס ישראל בע"מ

הדג"טק
חנדסת מימון בע"מ

24/10/05

29.6.2005

אנו מצהירים שכל הפרטים האמורים הם מלאים ומכנים, שהמסמך המצורף הוא נכון ומלבדו אין כל מסמך אחר הקובע את ההסדר או הנוגע לו.

תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק לאומי לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק דיסקונט לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק איגוד לישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת בנק מרכנל דיסקונט בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת יו בנק בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת דב"ס הנדסה מימן בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת Amnon Ortner Business Manager תאריך חתימת דו"ר ישראל בע"מ
תאריך	שמות החותמים	חתימות וחתימת דו"ר ישראל בע"מ

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מותנה מאישור הסדר כובל

בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, יובנק – לשעבר בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ – הפעלת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים

1. פתח דבר

בתאריך 23 ביוני 2005 הונחה בפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין התאגידים הבנקאיים: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, לבין ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ (להלן: "הקבלן") ורויטרס ישראל בע"מ (להלן: "רויטרס") בדבר מיזם משותף (להלן: "המיזם") שיעסוק בתפעול של מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים. בקשה זו נעשתה לאור פקיעתו של הפטור השני למיזם,¹ אשר ניתן בהמשך לפטור הראשון שניתן על-די.²

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בעסקים, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו באתי למסקנה כי ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), בכפוף לתנאים המנויים בסיפא להחלטתי, הכל מן הנימוקים שיפורטו להלן.

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מותנה מאישור הסדר כובל: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד לישראל בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ – הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים; 2004 הגבלים עסקיים (להלן: "החלטת הפטור השנייה"). הפטור ניתן ביום 13.01.04 לתקופה של שנה וחצי ופקע ביום 12.07.05.

² החלטה בדבר מתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988: בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בנק כללי לישראל בע"מ, ד"ר מעיינה ויסמן, חברת הדג-טק הנדסת מימון בע"מ, רויטרס ישראל בע"מ – הקמת מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים; 2002 הגבלים עסקיים 3013323 (להלן: "החלטת הפטור הראשונה"). הפטור ניתן ביום 20.1.2002 לתקופה של שנתיים.

2. הרקע לבקשת הפטור הנוכחית

נתבקשתי להעניק פטור למיזם משותף שעניינו תחזוקו והפעלתו של מאגר נתונים ממוכן, שיכלול מטריצות, סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים שונים. נתונים אלו מיועדים לניהול סיכונים שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנק כתוצאה משינויים בשווקים הפיננסיים.

המאגר נשוא בקשת הפטור בא לעולם בעקבות הוראה 339 שפרסם המפקח על הבנקים, שפורסמה ב"ניהול בנקאי תקין [1] (2/97) - ניהול סיכונים". ההוראה מחייבת את הבנקים לנקוט בשורה של פעולות שמטרתן להבטיח כי הסיכונים החלים על פעילותו העסקית של הבנק יוערכו באופן נאות. אחת מפעולות אלו היא הדרישה שהערכת הסיכונים תיעשה על-ידי הבנקים בשיטה המכונה Value at Risk ("VaR"). באמצעות שיטה זו מבקשים לקבוע מהו ההפסד המקסימלי בהסתברות מסוימת, הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים המוחזק על ידי הבנק, תוך פרק זמן מסוים, על סמך התפתחויות צפויות של מחיר ושווי הנכסים הפיננסיים השונים הנלמדות מניסיון העבר. בהתחשב בזיקה לאירועים נתונים, תופעות מחזוריות וכיוצא באלה נסיבות אקסוגניות ואנדוגניות. כך למשל, ניתן לאמוד ברגע נתון, ובהסתמך על המאפיינים הסטטיסטיים של נתוני העבר, כי ההפסד הצפוי לתיק הנכסים הפיננסיים של הבנק בעשרת הימים הקרובים ברמת הסתברות של 99%, אינו עולה על מיליון ₪.

יישום מערך ניהול סיכונים בשיטת VaR מחייב שימוש בשלושה רכיבים, כדלהלן: **הרכיב הראשון** הוא מאגר נתונים המתאר את המציאות בשווקים הפיננסיים השונים בפרק זמן נתון, על-ידי איסוף נתונים מומביים כגון נתוני ריבית, שערי חליפין, שערי מניות ועוד. כן כולל המאגר ניתוח של קשרים סטטיסטיים ועיבוד נתונים ראשוני כגון קורלציות, סטיות תקן וחישוב פקטורי סיכון מיוחדים לשוק הישראלי.

הרכיב השני הוא מאגר נתוני קלט המשקף תמונת מצב של תיק הנכסים של כל בנק ספציפי ברגע נתון והוא שונה מטבע הדברים, בין בנק לבנק.

הרכיב השלישי הוא שימוש בתוכנה להערכת סיכונים הקולטת את נתוני השווקים הפיננסיים (הרכיב הראשון) ואת נתוני תיק הנכסים של הבנק (הרכיב השני) ואומדת את מידת הסיכון של הבנק (VaR) על בסיס נתונים אלה.

ההסדר שבפניי נוגע לשיתוף פעולה בין הבנקים אשר מתוכם ומצומצם לרכיב הראשון בלבד, בעוד שיישומם של השלבים הנוספים בתהליך ניהול סיכונים בשיטת VaR, נעשה באופן נפרד ועצמאי על ידי כל אחד מהבנקים החברים במיזם, כפי שיפורט בהמשך, ללא כל חילופי מידע בין הבנקים באשר לנתונייהם או פעולותיהם בכל אחד מהרכיבים השני והשלישי. אבחנה זו מודגשת משום שהיא עומדת ביסוד החלטתי לתת את הפטור ומשום שלו היו מתבצעים שיתופי פעולה או חילופי מידע בין הבנקים באשר לנתונייהם או מעשיהם ברכיבים השני והשלישי – הייתי מסרב ליתן כל פטור להסדר.

לצורך הקמת מאגר הנתונים האמור, התקשרו הבנקים חברי המיזם בהסכמים עם ד"ר מעיינה ויסמן וצוות מקצועי בראשותה וכן עם רויטרס. בגינם של הסכמים אלה נתבקשה וניתנה על ידי בחודש

ינואר 2002 החלטת הפטור הראשונה, מותנה לתקופה בת שנתיים. לקראת מועד פקיעת הפטור הגישו הצדדים בקשה לקבלת פטור נוסף, אשר ניתן בינואר 2004, מותנה לתקופה של שמונה עשר חודשים. כעת, הגישו הצדדים בקשה לקבלת פטור נוסף. בקשות הפטור כולן מתייחסות לאותם הסדרים והסכמים העוסקים רק ברכיב הראשון במערך ניהול סיכונים שוק – תחזוק והפעלתו של מאגר מידע כללי אודות נתוני שוק ללא כל ספציפיקציה הנוגעת לבנק זה או אחר.

3. השפעת ההסדר הכולל על התחרות

ההסדר נשוא הבקשה שבפניי הינו מיזם משותף לו חברו שבעה מהתאגידים הבנקאיים המובילים בארץ. חלקם המצרפי של אלה עומד על כ-71% מסך המערכת הבנקאית בישראל.³ מיזם משותף זה הינו הסדר בין מתחרים המהווה, ככזה - הסדר כובל, שאינו חוסה בפטור הסוג למיזמים משותפים, התשס"א-2001 ולכן טעון קבלת היתר מאת מערך ההגבלים העסקיים.

מיזם משותף בין מתחרים מעורר חששות תחרותיים המתמקדים, ככלל, בפגיעה בתחרות בשווקים בהם פועלים הורי המיזם ובפגיעה בתחרות הממשית או הפוטנציאלית בשוק בו פועל המיזם עצמו.⁴ בהתאם, השפעת ההסדר הנדון על התחרות נבחנת בשני שווקים שונים: שוק מתן שירותים בנקאיים (מישור התחרות בין הורי המיזם) ושוק מאגרי נתונים ממוכנים לניהול סיכונים (להלן: "שוק המיזם"). בענייננו, החשש התחרותי בשוק מתן שירותים בנקאיים טבעי ומובן, שכן המיזם נשוא בקשת הפטור עוסק בהסדר לו שותפים חלק ניכר מהתאגידים הבנקאיים בישראל. גם בשוק המיזם קיים חשש תחרותי, שכן המיזם מרכז חלק מכריע מהגורמים בעלי ביקושים בשוק זה, והשאלה היא אם אין בו כדי לחסום הקמתם של מתחרים בשוק זה.

הדיון, כמו גם הבדיקה שנערכה, יתייחס לכל אחד מהשווקים בנפרד.

3.1 שוק מתן שירותים בנקאיים

החשש המרכזי המתעורר עקב הקמת המיזם הנדון והמשך קיומו בגודלו הנוכחי נעוץ בהסתברות להפחתת התחרות בין הבנקים החברים במיזם לבין עצמם. בהחלטות הפטור הקודמות עמדתו בהרחבה על הטעמים המפחיתים את החשש לפגיעה בתחרות בהיבט זה. טעמים אלה תקפים, עקרונית, גם למועד מתן החלטה זו:

חילופי מידע בין הבנקים עלולים בסבירות של ממש לגרום להאחדת התנהגותם של מתחרים הן בתחום בו הוחלף המידע והן על דרך ה"חלחול" – בתחומים אחרים. סכנה זו קיימת במיוחד בענף המאופיין, כענף הבנקאות, בחסמי כניסה ומעבר גבוהים במיוחד. בענף כזה, חילופי מידע בתחומים הנוגעים לתחרות עלולים להוות פרקטיקה "מעודדת תיאום" (facilitating practice) גם אם לא זו

³ "נתונים עיקריים על פעילות הבנקים ליום 30.6.05 לכל בנק" בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, היחידה למידע ולדיווח (פורסם ביום 31 אוגוסט 2005).

⁴ בעניין זה ראו פסיקת בית-הדין להגבלים עסקיים בערר 1/97 איסכור שירותי פלדות נ' הממונה על ההגבלים העסקיים; 1997 הגבלים עסקיים 3002667 וכן החלטת הממונה בעניין הסדר כובל בין חברות הסעה ביעדים תיור בע"מ – קביעה לפי ס' 43(א)(1); 2001 הגבלים עסקיים 3012980.

היתה כוונתה מבראשית. עם זאת, קיומו של חשש עקרוני אינו פוטר מבחינה קונקרטית של המיזם ומאפייניו. בהקשר זה נמצאו טעמים להפגת החשש.

ראשית, המאגר מהווה רק **שלב ראשוני ובסיסי** בתהליך ניהול סיכוני שוק. שלביו הנוספים של התהליך מבוצעים על ידי כל בנק בנפרד, דבר שמבטיח רב גוניות ועצמאות בשלב היישום. השימוש בתוצרי המיזם דורש אינטגרציה עם הנתונים המיוחדים של כל בנק, כמו-גם שימוש בתוכנות וקבלת החלטות לגבי משתנים רבים, העשויים להשפיע באופן ניכר על התוצאות. כך למשל, את שיטת ה-VaR לבדה ניתן ליישם בשלוש שיטות בסיסיות, בעלות וריאציות נוספות. שנית, המידע המצוי במאגר הוא **מידע פומבי** וגלוי לעיני כל, המשקף את המציאות בשווקים פיננסיים בעולם ואינו מעלה חשש ממשי לפגיעה בתחרותית בין הבנקים. שלישית, בהתאם לתנאים שקבעתי, יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם את החשש להפחתת התחרות ביניהם, במטרה למנוע זליגת מידע בין המתחרים. במקום זה יש להזכיר כי תפעולו ושיווקו של המאגר ללקוחות נעשה על ידי גורמים חיצוניים. לבסוף, המיזם נשוא בקשת הפטור טומן בחובו גם **היבטים פרו-תחרותיים**: התנאים שקבעתי מבטיחים כי נתוני המאגר יעמדו לרשות כל דורש במחיר עלות. **תנאי זה מאפשר לבנקים ומוסדות פיננסיים בסדרי גודל קטנים יותר ליהנות אף הם מיתרונות המיזם, כגון עלויות הנמוכות ושירותי הייעוץ והאחריות המסופקים לו על-ידי חברי המיזם.** בכך פוחת משמעותית החשש לפגיעה בתחרות בין הבנקים החברים במיזם ובין גופים אחרים המתחרים בהם ואינם נוטלים חלק במיזם המשותף. יתר על כן, קיומו של מידע זמין ונגיש מסוג זה לכל, מעודד גופים נוספים לבצע אמידת סיכון ובכך מביא לשכלול השווקים הפיננסיים, לצמצום הסיכונים במשק ולעידוד התחרות אף בשווקים משיקים, כגון ביטוח וניהול השקעות.

מצב הדברים כפי שהובא בפני על-ידי השותפים למיזם, מעיד כי התנאים שהועמדו למתן הפטור התקיימו וכי הפגישות בין הצדדים נערכו בין דרגי עבודה מקצועיים בלבד, ללא כל נוכחות של הדרג העוסק בתחום השיווק ובקביעת עלויות, עמלות או ריביות ללקוחות. מן הנתונים שהובאו בפני עולה כי על מנויי המאגר נמנים גם כיום גורמים שלא נטלו חלק בהקמתו ואשר מתחרים בכוח או בפועל בבנקים החברים בהסדר. לכך יש לצרף את תמיכת המפקח על הבנקים במיזם, כיון שלדידו אין בכך כדי להשפיע על התחרות בענף השירותים הבנקאיים. אעיר רק כי קביעת מקדמי סיכון אחידים לסוגי נכסים מסוימים עלולה להביא להאחדת גישה כלפי סיכוני שוק ולמניעת פלורליזם בעניין זה. הסכנה הטמונה בכך נוגעת דווקא לפיקוח על הבנקים שכן ככל שמתגבשת דעה אחת לעניין שיעור סיכוני השוק - כך מאמיר מחירה של טעות בנושא זה המשליכה אז על כל רוחבה של המערכת הבנקאית.

3.2 שוק המיזם

את התחרות בשוק המיזם יש לבחון, כפי שנעשה בהחלטות הקודמות, מצד ההיצע ומצד הביקוש, כפי שהיא באה לידי ביטוי בכוח ובפועל.

מצד ההיצע, נמצא כי חסמי הכניסה בשוק המיזם נמוכים וכי אין מכשול ממשי העומד בפני גורם המבקש להקים ולתחזק מאגר דומה. עת ניתנה החלטת הפטור הראשונה פעל בשוק המיזם רק גורם

אחד.⁵ לאחר שנתיים נמצאו בשוק מתחרות נוספות אשר סיפקו שירותים בעל אופי דומה ללקוחות בקרב הבנקים ולגופים פיננסיים נוספים.⁶ כיום, מבקשים הצדדים להצביע על מתחרה נוספת, שערי ריבית בע"מ, אשר החלה לפעול לאחר זכייתה במכרז לציטוט שערי ריבית עבור חברות ביטוח וקופות גמל.⁷ שערי ריבית בע"מ הוקמה אמנם לצורך שערך נכסים בלתי סחירים לפי שיטת השווי ההוגן והיא כוללת מידע שונה מזה הניתן על ידי מאגרים לניהול סיכונים באמצעות VaR, אולם משיחות עם גורמים בשוק עולה כי ביכולתה של שערי ריבית, בעלות נמוכה יחסית, להציע את השירותים אשר מציע המיזם.

ביחס לביקוש הפוטנציאלי, החשש הוא, כי גורם מתחרה שיבקש להקים מאגר מידע יימצא נעדר לקוחות, שכן חוג הלקוחות הפוטנציאלי לשירותים אלה (הבנקים מכוח הוראות המפקח על הבנקים) כבר קשור בקשרי בעלות למיזם הנדון וצפוי לצרוך שירותים אלה ממיזם זה לבדו.

בעת בה עמדה בפני בקשת הפטור הראשונה, סברתי כי נכון לפטור את ההסדר, לאחר שבידורם שערכתי העלו כי ביקושים נוספים למאגרי מידע מסוג זה עשויים להתפתח מכיוון של חברות ביטוח וגופים מוסדיים גדולים.

ואכן לעת הדיון בבקשת הפטור השניה, התברר כי חלו בשוק מספר שינויים המצביעים על גידול מסוים בביקושים למאגרי ניהול סיכונים. עוד התברר כי על חוג המשתמשים במאגרים השונים לניהול סיכונים, והמיזם בכללם, נמנו גם מספר חברות ביטוח גדולות וכן מספר קופות גמל.⁸ כמו-כן, התברר כי מספר בנקים מקבוצת בנק הפועלים אינם עושים שימוש במאגר הפנימי של בנק הפועלים, דבר שיכול ללמד על קיומו של ביקוש עצמאי למאגרי מידע גם מקבוצת בנק הפועלים (אף שהוא מוגבל בהיקפו).⁹

עתה, מונחת בפני בקשת הפטור השלישית והצדדים מבקשים להצביע על גידול נוסף בביקושים בשוק המיזם. כך, נטען כי הפניקס הישראלי חברת ביטוח בע"מ הצטרפה גם היא לקבלת שירותי המיזם. הצדדים מפנים גם לחקיקת משנה בתחום הביטוח ומס הכנסה¹⁰ המחייבת את קופות הגמל לשערך את נכסיהם לפי "שווי הוגן". לטענת הצדדים, חקיקת משנה זו צפויה ליצור בעתיד ביקושים של גופים מוסדיים רבים לשירותים מהסוג המוצע על ידי המיזם הנדון, שכן על פי התקנות, קביעת הריביות השונות אשר מהוות את הבסיס לקביעת השווי ההוגן, תקבע על ידי חברה המתמחה בקביעת ריביות שתבחר במכרז. המכרז פורסם בחודש אוקטובר 2003 וחברת שערי ריבית בע"מ זכתה במכרז

⁵ בנק הפועלים בע"מ, אשר החזיק אז ומחזיק גם כיום במאגר המיועד לשימוש פנימי.

⁶ חברת מודליטי טכנולוגיות בע"מ מספקת שירותים לקופות הגמל וחברת עובד, גובי ושות' ייעוץ פיננסי כלכלי בע"מ מספקת שירותים למגדל חברה לביטוח בע"מ ולבנק אוצר החייל בע"מ.

⁷ חברות הביטוח מחויבות לעשות שימוש במאגר מכוח תקנה 19(ט) לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), תשנ"ח-1998 וקופות הגמל מחויבות לכך מכוח תקנה 41(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964.

⁸ קופות הגמל רוכשות סל שירותים הכולל גם ניהול סיכונים שוק מחברת מודליטי טכנולוגיות בע"מ; מגדל חברה לביטוח בע"מ ובנק אוצר החייל בע"מ נמנים על לקוחות המאגר של עובד גובי ושות', ייעוץ פיננסי כלכלי בע"מ; וכלל חברה לביטוח בע"מ ובנק יתב לעובדי המדינה בע"מ מנויים על שירותי המיזם.

⁹ המדובר בבנק יתב לעובדי המדינה בע"מ ובבנק אוצר החייל בע"מ.

¹⁰ ראה לעיל הע"ש 6.

כך שכל חברות הביטוח וקרנות הפנסיה מחויבות להתקשר עם חברה זו ולהתבסס על מאגר נתונים אחד, כך שבסיס היחוס לשערוך נתונייהם יהיה אחד. הצדדים טוענים כי העובדה שקרנות הפנסיה וחברות הביטוח קשורות עם חברת שערי ריבית במאגר מידע זה, תוביל להרחבת השירותים שיירכשו משערי ריבית גם למאגר נתונים לניהול סיכונים מסוג VaR. בהקשר זה יצויין כי המאגר לציטוט שערי ריבית מוקם לצורך שערוך נכסים בלתי סחירים לפי שיטת השווי ההוגן והוא כולל מידע שונה מזה הניתן על ידי המאגר לניהול סיכונים. נתוני הריבית שמספק מאגר ציטוטי הריבית הם רק אחד הנתונים הנכללים במאגר המשמש לניהול סיכונים שוק הנדון בפני. מנגד, במאגר לציטוט שערי הריבית יינתנו נתונים שאינם נכללים במאגרי מידע לניהול סיכונים שוק. יחד עם זאת, נראה כי ניתן בעלות קטנה יחסית להרחיב את בסיס המידע של מאגר שערי הריבית, כך שיוכל לשמש גם כמאגר לניהול סיכונים שוק, ואף התקנות צופות תרחיש זה. אולם מהלך כזה טעון קבלת אישורו של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ואין כל וודאות שיתממש.¹¹

יש גם לציין כי יש תימוכין לסברה כי צפויים ביקושים נוספים מצד קופות הגמל וקרנות הנאמנות החוץ בנקאיות אשר עתידים להרחיב באופן משמעותי את היקף הנכסים המנוהלים על ידם. וזאת בשל חקיקתן במהלך יולי 2005 של המלצות הצוות הבין משרדי לעניין הרפורמה בשוק ההון.

כללם של דברים, תמונת הדברים המצטיירת כיום הינה של ביקושים קיימים ופוטנציאליים המניחה את דעתי, וכי אין מניעה מהענקת פטור נוסף למיזם נשוא הבקשה. עם זאת, וכפי שציינתי בהחלטתי הקודמת, יש להמשיך ולעקוב אחר מגמת הביקושים בשוק המיזם והתייצבותם ברמה מספקת הנדרשת למתן אישור של קבע להסדר זה ונראה כי טרם הגיעה העת לכך.

בנסיבות אלה, של היעדר חששות מהותיים, בשלב זה, לפגיעה של ממש בתחרות והשפעות יעילות ופרו-תחרותיות של המיזם בשוק למתן שירותים בנקאיים; של גיוון והיעדר חסמי כניסה משמעותיים בצד ההיצע בשוק המיזם; ושל ביקושים המניחים את הדעת לעת הנוכחית בשוק המיזם - ראיתי לנכון להעניק לצדדים פטור נוסף לתקופה של שלוש שנים, בכפוף לאותם התנאים שנקבעו בהחלטות הפטור הקודמות. בתום תקופה זו ישובו וייבחנו שוב כלל ההיבטים התחרותיים העולים מן ההסדר. עם זאת קובע אני כתנאי למתן הפטור כי הממונה יהיה רשאי לבטלו אם ישתכנע כי אחד מן התנאים המפורטים מטה אינו מתקיים, בכלל או באופן מלא. עם מתן הודעת הממונה - יחדלו הצדדים מן ההסדר לאלתר.

5. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש. **פטור זה יפקע ביום 18.9.08.**

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

¹¹ ראה גם סעיף 3.2.10 למכרז משרד האוצר להקמה ותפעול של מאגר שערי ריבית עבור קופות גמל, קרנות פנסיה, וחברות ביטוח.

ואלה הם התנאים למתן הפטור:

הגדרות

"הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק לאומי לישראל בע"מ; בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ; הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ; בנק איגוד בע"מ; בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ ובנק אינוסטק (ישראל) בע"מ;

"הקבלן" - חברת הדג'י-טק הנדסת מימון בע"מ;

"רויטרס" - רויטרס ישראל בע"מ;

"הצדדים למיזם המשותף" - אחד או יותר מאלה: הבנקים; הקבלן; רויטרס;

"מאגר המידע" - מאגר נתונים כלליים ממוכן לניהול סיכונים שבבעלות הבנקים;

"שירותי מאגר המידע" - אספקת סדרות נתונים ועיבודים סטטיסטיים של פרמטרים כלכליים הנוגעים גם למשק הישראלי ומטריצות שונות המתארות סטיות תקן וקורלציות שונות בין סדרות הנתונים, ובלבד שכלל המידע הנמסר יהיה כללי ולא יהיה מותאם לנתוניו של בנק מסוים.

תנאים מהותיים

1. הצדדים, כולם או חלקם, לא ישתפו פעולה ולא יעבירו זה לזה מידע לגבי הרכיבים השני והשלישי שהגדרתם בעמוד 2 להחלטתי זו.

2. מאגר המידע לא יכלול מידע המצוי בידי הבנקים ואשר העברתו בין הבנקים לבין עצמם עשויה לגרוע מן התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף.

מבלי לגרוע מכלליות האמור, מאגר המידע לא יכלול פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע למחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים;

3. תפעול מאגר המידע יעשה על-ידי הקבלן בעצמו, וללא התערבות מצד הבנקים;

4. שיווק שירותי מאגר המידע לגורמים חיצוניים יתבצע על ידי רויטרס בעצמה, וללא התערבות מצד הבנקים;

5. בפעילותו של מאגר המידע, יתבצעו המגעים בין הצדדים למיזם המשותף באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הצדדים למיזם המשותף ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולו השוטף של מאגר המידע בלבד ולשם כך בלבד;

6. כל ההחלטות והפעולות הנוגעות למאגר המידע יתועדו בכתב בטרם או בעת עשייתן כך שכל

- כתב יישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הצדדים למיזם המשותף, כולם או מקצתם;
7. שירותי מאגר המידע יעמדו לרשותו של כל גורם, גם אם אינו נמנה עם הבנקים, ובתנאים אשר אינם נופלים בטיבם ובאיכותם מאלו שלהם זכאים הבנקים;
8. הבנקים יקבעו את המחיר שיגבה עבור השימוש בנתוני המאגר. מחיר זה יהיה שוויוני לכל דורש ויקבע בהתאם לעלויות הכרוכות בהפעלת מאגר המידע.
9. הבנקים יהיו רשאים, ללא כל הגבלה, להשתמש בשירותיו של מאגר מידע דומה אחר, וכן להקים או להיות שותפים בהקמתו של מאגר מידע דומה אחר, ללא כל הגבלה;
10. הבנקים לא יבצעו במאגר המידע שינויים מהותיים ולא ירחיבו את פעילותו מעבר לפעילות תחזוקה ותפעול של מאגר מידע ממוכן להערכת סיכונים, אלא באישור הממונה על הגבלים עסקיים;
11. ככל שהבנקים יעבירו למאגר המידע באופן ישיר או באמצעות הקבלן נתונים שברשותם או במקרה בו ישולבו נתונים כאמור במאגר המידע בכל דרך שהיא, יועמדו הנתונים לרשות כל גורם אחר אשר עוסק או יעסוק בהקמה, תחזוק ותפעול מאגר מידע ממוכן לניהול סיכונים;
12. כל ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה יובא להכרעת הממונה.

דור שטרם

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ט"ו אלול, תשס"ה
19 בספטמבר, 2005.